Došlo 18. VII. 1932

Poštnina plačana v gotovini LETO V V Ljubljani, 18. julija 1932 Štev. 29 Posamezna številka 1 Din

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon štev. 2549

Ali je to sport?

»Sport« je angleškega izvora in pomeni kot glagol igrati se, zabavati se na prostem, ali kot samostalnik »igra, zabava na prostem ali šala«. Sport či moral krepiti telo, da bi v zdravem telesu ostala zdrava duša. Sport bi moral vzgajati tovarištvo, značajnost, srčnost in viteštvo med člani iste organizacije in med organizacijami samimi, domačimi in tujimi. Sport naj bi celo utiral pot do mednarodnega zbližanja in pomagal državnikom, ki bi radi pomirili nemirno Evropo.

Da bi določene vrste sporta ne bile rešile častno te svoje naloge, ne moremo zanikati. So pa vrste sporta, ki delajo prav nasprotno, ubijajo dušo, nežnost, plemenitost in vzgajajo sovraštvo ter maščevalnost. Vemo, da je vsa Italija že deset let pod vplivom fašistične propagande, ki neti v srcih Italijanov prezir in sovraštvo do vsega, kar ni italijansko, in vzgaja v fašistični mladini otročjo domišljavost. Poznamo tudi lahko razburljivo italijansko srce, temperament Italijana, ki se zažene v boj z vsem poletom, a se zruši pri prvem odporu — bil je menda Binda tisti, ki se je pred leti med tekmo »Tour de France« zjokal kakor otrok vsakikrat, ko mu je počila guma, dokler ni končno zagnal kolo stran — toda do dogodkov v Pragi in potem še v Turinu bi kljub temu nikoli ne bilo prišlo, ako bi v bistvu nogometa samega ne ležale keli teh izbruhov človeške podivjanosti. Cesarini vam zruši v Pragi sodnika na tla v trenutku, ko spozna, da je bitka za Italijo zgubljena in po fašističnem tisku nahujskana masa pobije v Turinu s kamenjem češkega vratarja. Tako so se vedli italijanski tovariši proti svojim tovarišem. Češkoslovaško moštvo je hodilo po Turinu obdano s policijsko patruljo. Rezultat »tovariškega« srečanja: Nad en teden trajajoča časopisna gonja v Češkoslovaški in Italiji, ki ne izbira v izrazih in ščuva narod proti narodu. Zaključki drugih tekem niso v bistvu za mednarodne odnošaje dosti povoljnejši.

Kako je doma, sami dobro vemo. Primorje proti Iliriji, Ljubljana proti Zagrebu. Kakor poročajo, je »Maribor« v soboto komaj odnesel zdravo kožo iz Zagreba. Nogomet je surova igra. Izmed dveh tehnično enako izvežbanih moštev zmaga tisto, ki je med igro bolj surovo. Sunek v nogo, sunek v trebuh in če treba tudi v glavo. To je viteštvo. In občinstvo? V Italiji so postavili mrežo med nje in igralce, za vsak slučaj... Za pogoj, da bi Italijani še kdaj igrali v Pragi, so postavili zahtevo, da bi tudi v Pragi postavili takšno mrežo! Igrišče naj se spremeni v zverinjak! Ako se že ni! —ski.

Neosnovani napadi na „Slovenca“

Ljubljana, 17. julija.

Danes je Narodna strokovna zveza priredila shod stavbinskih delavcev. Iz razgovora z nekim stavbinskim delavcem, ki nas je po shodu obiskal v uredništvu, smo izvedeli, da so nekateri govorniki napadali pri tem tudi »Slovenca«, zaradi stavke delavcev pri Ljubljanici. Narodna strokovna zveza bi najbrže rada k splošni razburjenosti stavbinskega delavstva pristavila svoj lonček in kuhala iz njega svoje politično kosilo. Ugotavljamo samo eno: naša javnost sploh niti vedela ne bi za stavko na Ljubljanici, če ne bi bilo »Slovenca«. Le »Slovenec« je povzročil, kar marsikomur od odličnih gospodov, dobrih znancev voditeljev Narodne strokovne zveze, ni bilo ljubo, da je v javnosti nastala splošna simpatija za te delavce. Gospodje od Narodne strokovne zveze so sploh za to stavko izvedeli šele iz »Slovenca«, saj je bil naš urednik prvi, ki se je sploh za te uboge delavce zanimal. Drugi, ki se je za to stavko zanimal, pa je bil funkcionar Jugoslovanske strokovne zveze. K pogajanjem z g. inž. Pirkmajerjem pa so se lahko vsedli le tisti, ki so bili povabljeni, torej Delavska zbornica, Narodna strokovna zveza in Strokovna komisija. Sploh pa tedanji sporazum o koncu stavke na Ljubljanici ne daje nobenemu pravice na kakšne zasluge, ker je delavstvo prav na istem, kakor je bilo poprej, če ne še celo na slabšem.

Nj. Vel. kralj med svojim ljudstvom

Dubrovnik, 17. julija. l. Nj. Vel. kralj je pred par dnevi odšel na potovanje čez Črno goro in je prispel včeraj v Boko Kotorsko. Kamorkoli je prišel kralj, povsod ga je navdušeno sprejemala množica in mu prirejala viharne ovacije. Boka Kotorska je bila vsa v svečani obleki in praznično razpoložena. Nj. Vel. kralj je danes odpotoval z ladjo v Dubrovnik na ladji »Dubrovnik«. Dubrovčani, ki so vedeli za prihod svojega kralja, so med seboj tekmovali, kdo bo lepše okrasil svoje poslopje. Raz sleherno poslopje je visela državna trobojnica, okna pa so bila ozaljšana s cvetlicami. Ko je ladja »Dubrovnik« uvozila v pristanišče, je množica, ki je kralja pričakovala, frenetično vzklikala: Živel kralj, živel kraljevski dom! Ko je kralj stopil na suho, mu je raportiral poveljnik mesta, polk. Savič, nakar ga je v imenu meščanstva pozdravil mestni župan dr. Mičič. Iz Gruža je kralj odpotoval z avtomobilom v Sarajevo. Vso pot, kjerkoli se je kralj ustavil, ga je pozdravil narod, ki ga je hitro spoznal. Najbolj navdušeno ga je pozdravljala mladina, ki vidi v njem največjega borca za moč in edinstvo Jugoslavije.

———

Dunajska vremenska napoved. Pričakovati je oblačnega in deževnega vremena.

Herriot za pristanek malih držav

Vse odvisi od Amerike -- Zaupnica Herriotovi vladi

Paris, 17. julija. tg. Po sprejemu finančnega predloga in neposredno preden je francoski parlament odšel na počitnice, je Herriot nepričakovano, izzvan po interveniciji voditelja desnice Marina, podal še zunanjepolično izjavo. Herriot je poudarjal pred vsem v svojem govoru, da se v **zadevi mnogo komentiranega in interpretiranega zaupnega angleško-francoskega dogovora pridružuje izjavam angleškega zunanjega ministra sira Johna Simona. Srečen bi bil, če se ne bi samo velike, temveč tudi male države pridružile Franciji in Angliji. Glavni znak rezultata lozanskih pogajanj je njihov začasni značaj. Dogovori postanejo veljavni še le tedaj, ko bodo upnice Nemčije dobile kot dolžnice Amerike zadoščenje.** V Lozani je vladalo načelo, da se morajo spoštovati pogodbe. Ta doktrina sicer ne zabranjuje, da se ne bi smele pogodbe izpreminjati po skupnem dogovoru, ne smejo se pa razirgati po volji posameznika. **Če lozanski dogovor ostane brezuspešen, pride zopet v veljavo Youngov načrt.** Na vprašanje nekega poslanca, ali se bo v tem primeru res izvedel Youngov načrt, je Herriot zahteval za vlado pravo diskrecije. Naglašal je nato pomen angleško-francoskega dogovora, češ da je os evropske federacije in da je merodajen za vpostavitev reda v Evropi in na vsem svetu. Nadaljeval je, da vlada ni žrtvovala interesov Francije, pač pa da je storila par korakov več za dosego miru. Kakor v petek v senatu, je Herriot tudi danes v poslanski zbornici dosegel zaupnico za svojo zunanjo politiko.

Zvečer odpotujeta Herriot in zunanji minister Paul Boncour zopet v Ženevo. Sicer pa je vlada sklenila načelno, da bo sredi ali koncem oktobra sklicala obe zbornici k izrednemu zasedanju, da jima predloži velik načrt za konverzijo raznih francoskih drž. posojil in rent.

Pariz, 17. jul. ž. Ves pariški tisk obširno komentira včerajšnjo sejo parlamenta, ki je bila zadnja pred počitnicami. Večinoma izražajo listi svoje zadovoljstvo, da sta se obe socialistični družbi zopet spojili. S takim rezultatom so lahko zadovoljni tako socialisti, kakor tudi radikali. Radikali so oprostili vse napake Herriotu zato, ker ni delal ovir pri sklepanju homogene levičarske večine. Tako piše »Echo de Paris«, da se je na včerajšnji seji pokazalo, kako je kartel levice mnogo močnejši, kakor se je prvotno mislilo.

Zmaga kmetske stranke v Romuniji

Bukarešta, 17. julija. l. Danes so se vršile po celi državi državnozborske volitve. Kakor smo že večkrat poročali, je bila borba med volitvami, med posameznimi strankami večkrat tako silna, da je tirjala tudi človeške žrtve. Kakor poročajo iz raznih krajev, v notranjosti države zmaguje skoraj povsod zaranistična stranka, ki jo vodi dosedanji predsednik volilne vlade, Vajda Vojvod. Ta stranka je šla med narod z zdravimi parolami, ki se jih je narod krčevito oprijel. Že takoj v pričetku se je opazilo, kako je bila vlada prejšnjega ministrskega predsednika prof. Jorge, brez vsakih tal med narodom. Najopasnejši nasprotnik zaranistov in sedanjega predsednika romunske vlade je vodja romunskih liberalcev, Duca, ki je pred leti igral eno najvidnejših vlog v romunski državni politiki. Dasi bo liberalna stranka mnogo pridobila pri današnjih volitvah, vendar je zmaga zaranistov, kakor vsepovsod zatrjujejo politični krogi, že zagotovljena z dopoldanskimi rezultati. Kakor prihajajo od ure do ure v palačo notranjega ministra vesti, zmaguje na celi črti na deželi Vajda Vojvod, ki je šel na volitve s pozitivnim gospodarskim načrtom. V nekaterih mestih pa je Duca v znatni premoči. Za 337 poslancev, ki jih danes voli romunski narod, se bori 25 strank s svojimi kandidati.

Bukarešt, 17. julija. tg. Danes so bile po vsej državi volitve v poslansko zbornico. V splošnem so volitve potekle mirno in v redu. Samo v nekaterih volilnih okrajih so bile pobite šipe. Do osmih zvečer še niso bili znani končni rezultati, ki jih ni pričakovi pred ponedeljkom opoldne. Lahko pa se smatra za gotovo, da je zmagala narodno-zaranistična stranka.

Pred krizo bolgarske vlade

Belgrad, 17. julija. l. Kakor nam poročajo iz Sofije, so govorice, ki so se razširile tu včeraj in danes o demisiji Mušanove vlade, resnične. Vladni krogi, ki so naklonjeni dosedanjemu predsedniku bolgarskega parlamenta Malinovu, kateri vodi tiho opozicijo napram dosedanjemu predsedniku vlade, **zatrjujejo odločno, da bo prišlo do vladne spremembe čim se vrneta v Sofijo Mušanov in Gičev, ki sta se mudila kot zastopnika bolgarske vlade v Lozani in Ženevi.** Prispela bosta v nekaj dneh.

Oba najuglednejša zastopnika bolgarske vlade se vračata nazaj popolnoma s praznimi rokami. Pogovori, ki sta jih imela z lastniki obveznic bolgarskih posojil, niso prinesli nikakih pozitivnih rezultatov. Oni so vztrajali na zahtevi, da plačajo Bolgari popoln iznos anuitet, ne ozirajoč se na priporočilo finančnega odseka, da bi se plačilo odgodilo za določeno dobo, oziroma da bi se znižalo za 50 odstotkov. Bolgarska delegacija je zatrjevala odločno, da država ni v stanu plačevati več kot 50 odstotkov in da bo morala zahtevati nekak zasilni izhod s pomočjo novega valorizacijskega posojila. Naravno je, da so taki neuspehi dosedanjega predsednika vlade in narodnega bloka Mušanova, omajali vero v njegove diplomatske sposobnosti. Zato je toliko verjetneje, da bo v bližnjih dneh predsednik Mušanov padel in z njim celotni dosedanji kabinet.

Sofija, 17. julija. l. Bolgarska zemljedelska banka poroča v daljšem poročilu o letošnji **žetvi tobaka.** Žetev je radi daljše zime malo zakasnela, vendar ni ne po kvaliteti in ne po kvantiteti šibkejša kakor druga leta. Pridelali so okrog 32 milijonov kg tobaka, ki ima proti pričakovanju solidne cene. Največje množine tobaka je tudi letos odkupila Poljska in ga že izvozila v svojo državo, kjer ga sama predeluje v svojih tovarnah.

Epilog evharističnega kongresa.

Sporazum o predvojnih dolgovih

Pariz, 17. julija. tg. Kakor poročajo iz bolgarskih krogov, so se srečno zaključila pogajanja med bolgarskimi zastopniki in imejitelji predvojnih dolgov. 50% predvojnih dolgov bo plačevala Bolgarija v inozemskih devizah, ostalih 50% bo pa vložila v bolgarskih vrednostnih papirjih v poseben fond, ki bo ostal Bolgariji na razpolago. Bolgarska delegacija odpotuje v London, da sklene tam slično pogodbo.

Nesreča na ital. križarki

Rim, 17. julija. Med strelskimi vajami proti letalu, je na križarki »Trieste« eksplodirala **granata** tik ob žrelu 10 centimeterskega topa. Ubila je 3 mornarje, 3 so hudo ranjeni in 11 lažje.

POGREŠANO LETALO

Buenos Aires, 17. jul. tg. Pogrešajo aeroplan z 9 potniki, ki je odletel iz Santiaga, pa ni dospel v Mendozo, kamor je bil namenjen. Bojijo se, da se letalo ne bi ponesrečilo v Kordiljerah. Poslali so patrolo, da poišče letalo.

Občni zbor mariborske Zimskosportne podzveze

Ker je policijska uprava občni zbor mariborske zimskosportne podzveze, ki se je vršil pred približno dvema mesecema, zaradi formalne napake na zahtevo SPD Maribor razveljavila, se je vršil danes zvečer ob 20 ponovni občni zbor v dvorani hotela »Orel«, ki so jo ob določeni uri zasedli številni zastopniki v MZSP včlanjenih klubov. Občni zbor je otvoril dosedanji predsednik prof. Šilc, nakar so sledila v bistvu enaka poročila posameznih funkcionarjev, kakor na zadnjem občnem zboru, o katerem smo že poročali. Precej debate je povzročila verifikacija poverilnic posameznih klubov in sta ostali neverificirani dve poverilnici. Dokaj zmešnjave je povzročalo tudi dejstvo, da na občni zbor ni prišel nobeden od preglednikov blagajniških knjig. Šele po daljšem čakanju je bilo poslano na občni zbor poročilo enega preglednika ter je bil na podlagi tega poročila sprejet absolutorij. Po četrturnem odmoru so sledile volitve, pri katerih je bil izvoljen za predsednika g. Roglič s 16 glasovi. V smislu sklepa občnega zbora se je odbor konstituiral iz sledečih zastopnikov posameznih klubov: Petrovič, gospa Roglič, Golubovič (ISSK Maribor), Aljančič. Vidic (SSK Maraton), Parma, Vetrih, Forstnerič (MSK), Hren (Sokol-Matica), inž. Eylert (SK Rapid), Marusig (SK Železničar). Klubi izven podzveznega sedeža imenujejo po enega svojega zastopnika naknadno.

Nadzorni odbor: ravnatelj Pišek in inž. Miss. Razsodišče: Dr. Ravnik, dr. Veble, dr. Orožen, dr. Štor, inž. Wolf in dr. Brandstätter. Obžalovanja vredno dejstvo je, da je SPD Maribor odklonilo sodelovanje, in sicer po izjavi zastopnika zaradi nekih osebnih nasprotij. V interesu zimskega sporta pa bi bilo, da se ta nasprotja, ki so samo osebnega značaja, polagoma ublažijo.

Epilog evharističnega kongresa

London, 17. julija. Sodišče mesta Randhidge na Irskem je zaključilo obravnavo proti skupini mladeničev, **ki so napadli vlak, v katerem so se peljali katoličani na evharistični kongres v Dublinu.** Razsodba je bila eksemplarična. Dvanajst napadalcev je bilo obsojenih vsak na tri mesece prisilnega dela in ostali na 2 meseca enakega zapora. Obravnava je bila silno burna, večkrat je prišlo do ostrih incidentov med predsednikom in zagovorniki. Ti so v znak protesta zapustili dvorano. Obsojeni so vložili priziv.

Oporoka Bat'e

Praga, 17. julija. Umrli kralj čevljev Bata se je v svoji oporoki spomnil svoje družine takole: Njegova žena dobi 5 milijonov češkoslov. kron in dve posestvi, njegov 18-letni sin Tomaž dobi 25 milijonov češkoslov. kron, ki se mu bodo pa izplačale še-le, ko bo star 22 let. Z vodstvom koncerna, ki je last družine, je poverjen Jan A. Bata, polbrat pokojnega.

———

Belgrad, 17. julija. l. Izredni poslanik in opolnomočeni minister češkoslovaške republike na našem dvoru, dr. Robert Flieder, se je danes vrnil iz Prage in prevzel zopet poslaniške posle od svojega dosedanjega zastopnika prvega tajnika dr. Satmarija. Dr. Flieder je takoj nato odpotoval s svojo soprogo na Bled, kjer se bo mudil delj časa.

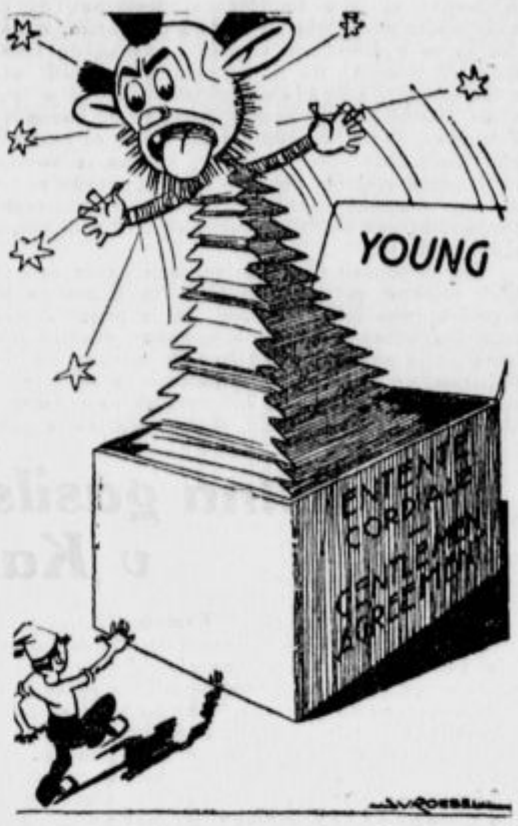

Nemški »Michel« se straši pred rezultati lozanskih razgovorov.

Začasna inflacija v Ameriki

Newyork, 17. jul. tg. Kongres je bil danes odgoden do 1. septembra. Na zadnji seji je bila še živahna razprava med obema zbornicama o inflacijski politiki. Končno je bila sprejeta tako zvana »Glass Borah Bill«, ki dovoljuje narodnim bankam izdajo papirnatega denarja proti kritju z vladnimi boni z nizkimi obrestmi za dobo treh let. Ta Bill nedvomno predstavlja inflacijo, če tudi v omejeni meri. Dovoljuje namreč razširjenje obtoka papirnatega denarja za eno miljardo dolarjev. Dosedanji obtok bankovcev ima vrednost 5695 milijonov dolarjev. Škodljivih posledic za ameriško valuto se trenutno ne bojijo, ker njujorška narodna banka in narodne banke drugih velikih mest vsaj začasno nimajo namena izkoristiti ta privilegij.

Krvavi spopadi v Nemčiji

Berlin, 17. jul. ž. V raznih mestih Nemčije so se danes ponovili razni spopadi med političnimi nasprotniki. V Frankfurtu a. M. je prišlo do spopada med brezposelnimi delavci in policijo. Pri tej priliki sta bila hudo ranjena dva orožnika, več policijskih agentov pa je bilo lahko ranjenih. V Nordhornu je prišlo do hudega spopada med komunisti in narodnimi socialisti, pri čemer je bilo ranjenih več oseb.

Prostovoljno delo

Berlin, 17. jul. AA. Wolff poroča: Izšla je uredba o preureditvi prostovoljnega dela. Prostovoljno narodno delo ima namen dati nemški mladini priliko, da se pri vzajemnem in koristnem delu moralno, duhovno in gmotno okrepi. Dela, ki se bodo vršila na podlagi te uredbe, morajo biti v splošno in javno korist, obenem pa taka, da ne škodujejo privatnemu trgu in privatni inicijativi. V prvi vrsti se bodo gradili nasipi, ceste, kanali, izsuševala barja in pogozdovala tla.

Prostovoljni delavci bodo po tej uredbi imeli pravico do socialnega zavarovanja, ne bodo pa imeli drugih pravic, ki jih zakon dovoljuje najetim delavcem. Kot dobrovoljci se bodo k tem delom sprejemali v prvi vrsti ljudje pod 25 let, med temi pa spet v prvi vrsti tisti, ki dobivajo brezposelno podporo. Sprejemali se bodo tudi nedelavci. Za ta dela je dala država za zdaj na razpolago kredit 55 milijonov RM.

— **Pri žolčnih in boleznih na jetrih,** žolčnem kamnu in zlatenici urejuje prebavo naravna **»Franz-Josef«** grenčica na naravnost najpopolnejši način. Klinična izkustva potrjujejo, da je povsem učinkovito domače zdravljenje s **»Franz-Josef«** vodo, če se jemlje zjutraj na tešče, pomešana z malo tople vode. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Belgrad, 17. julija, l. Iz vseh krajev Vojvodine in tudi iz notranjosti Srbije prihajajo poročila, da se je začela letošnja žetev. Iz vardarsk doline je prispel tudi že uradni seznam in poročilo o stanju letošnje žetve. **Kakor zatrjujejo, ne bo letošnja žetev v ničemer zaostajala za lansko, marveč jo bo po nekaterih krajih celo prekosila.** Čas žetve se je nekoliko zakasnil radi dolge zime, vendar pa brez kvarnih posledic za žito. Nekoliko šibkeje se bodo odrezali kraji ob Savi in Donavi, kjer je voda uničila prvo žetev. Ti poplavljeni kraji bodo v mnogočem prikrajšani, zlasti pri žitu. Nekateri kraji, kjer je bila poplava najhujša, so še danes prav za prav popolnoma neobdelani. Tudi Banat bo letos izkazal v kvantiteti slabšo žetev, čemur so krive brezštevilne množice kobilic, ki so uničile dobesedno neizmerna polja Banata.

NAD STO ŽRTEV VROČINE V AMERIKI

Newyork, 17. julija. Združene države je obiskal hud vročinski val. Temperatura se je dvignila na 40° C. V Chicagu primanjkuje pitne vode. Vsaki dan postane več ljudi žrtev solnčarice. Število mrtvih v celi državi znaša že nad sto.

Sprejem amer. rojakov v domovini

Ljubljana, 17. julija.

Davi se je z brzovlakom z Jesenic pripeljala večja skupina ameriških rojakov. 9. t. m. so se vkrcali na ladjo »Ile de France«, ki je last francoske paroplovne družbe »Cie. Gle. Transatlantique French Line«. Izlet naših rojakov je organiziral g. Avgust Kollander, ki je že s prvo skupino prišel na obisk iz Amerike. Rojakov, ki so se vrnili v domovino, je okrog 70, med temi je okrog 40 Slovencev. Po 5 in pol dnevih prijetne vožnje so prispeli v francosko pristanišče Le Havre. Na morju jim je prišel že nasproti g. Avgust Kollander, ki je v Le Havre-u preskrbel, da so naši rojaki imeli prijetno vožnjo do Pariza, odkoder so se v direktnem vagonu pripeljali do Ljubljane. V Ameriki pa je organiziral ta obisk naš rojak g. Leo Zakrajšek iz Newyorka, ki je brat vsem ameriškim Slovencem znanega p. Kazimirja Zakrajška. Zadnji dan vožnje po morju so naši rojaki imeli priložnost, da vidijo, kakšna je vožnja, če je morje viharno. Posebno hudega seveda ni bilo, saj mogočni valovi največjemu francoskemu parniku, ki ima 64.000 konjskih sil in 9 nadktropij, niso mogli kaj.

Na Jesenicah je bil pripravljen našim ameriškim rojakom prisrčen sprejem. Na žalost pa je brzovlak imel toliko zamude, da je prišel skoraj celo uro kasneje v Ljubljano, kakor sicer. Kljub temu pa je množica prijateljev in znancev ameriških rojakov vztrajala na kolodvoru in ko je prirozil vlak na postajo, so bili sprejeti naši Amerikani z navdušenimi vzkliki. Godba »Zarja« je pod vodstvom kapelnika g. Dolinarja zaigrala pozdravno koračnico. Ko so dragi rojaki izstopili iz voza in izložili svoje kovčege in drugo prtljago, jih je v imenu mestne občine pozdravil obč. sv. g. Likozar, za tem pa jih je pozdravil v imenu banske uprave in izseljenskega urada g. ravnatelj Fink, za Rafaelovo družbo je hotel pozdraviti rojake in prijatelje p K. Zakrajšek, ki je prav radi tega prestavil svojo mašo. Ker je pa imel vlak zamudo, je kljub temu moral oditi in je mesto njega pozdravil drug zastopnik Rafaelove družbe. Opazili smo med predstavniki tudi zastopnice ženske krščanske zveze. V imenu ameriških rojakov se je za sprejem zahvalil g. Žitnik, nakar se je med splošnim pozdravljanjem odpravila množica v hotel Miklič, kjer je priredila paroplovna družba French Line ameriškim rojakom zajutrek. Med Slovenci, ki so se vrnili, je tudi ameriški duhovnik rev. Šmole. Došli rojaki so po večini iz ljubljanske okolice, Brezovice, Domžal, nekaj jih je z Dolenjskega, nekaj iz Štajerske in celo rojakov iz Slovenske krajine je vmes. Čez nedeljo je ostala večina rojakov v Ljubljani, na večer pa so se skoraj vsi odpeljali na svoje domove. Želimo našim dragim rojakom prav prijetno bivanje v domovini, ki je samo ena, po vrnitvi v Ameriko pa pričakujemo, da bodo svojo ljubezen do »starega kraja« in domačih ljudi še bolj podkrepili med onimi, ki še ne morejo obiskati domovine. Tistim ameriškim rojakom pa, ki ostanejo v domovini, želimo, da bi bili trdna vez med nami in našimi v Ameriki.

Veličastna gasilska manifestacija v Kamniku

Kamnik, 17. julija.

Za današnjo gasilsko slovesnost, ko je tukajšnje gasilsko društvo praznovalo 50letnico svojega obstoja, se je ves Kamnik odel v praznično obleko. Vse mesto je v zastavah; po vseh cestah, ki vodijo v mesto, pa so postavljeni slavoloki. Prav tako je ves z zelenjem in zastavami okrašen gasilski dom, ki je zdaj prenovljen in povečan.

Sinoči, na predvečer prireditve, so domači gasilci z godbo na čelu napravili po mestu bakljado. Priredili so tudi podoknico obema kumicama, gg. Rautarjevi in Cererjevi, ki sta danes kumovali blagoslovitvi nove motorne brizgalne. Na pokopališču so gorele na 47 grobovih pokojnih članov gasilskega društva množice sveč, ki jih je prižgalo društvo ter se na ta način spominjalo njih, ki so društvu kot člani pristopili in delovali zanj. Velik, lep venec je društvo položilo na grob pokojnega g. Fajdige, ki je bil dolga leta društveni načelnik.

Obenem z blagoslovitvijo motorke ter praznovanjem 50letnice domačega društva je bil organiziran za danes v Kamnik zvezni gasilski zlet. Že z dopoldanskim vlakom se je zato pripeljalo v Kamnik veliko gasilcev z Dolenjskega in iz Štajerske. Mnogo gasilcev je prišlo zlasti iz Novega mesta, iz Brežic, Sevnice, Trbovelj, Laškega, Celja in drugod. Na kamniškem kolodvoru so bili vsi gostje dostojno sprejeti. Iz mnogih krajev so se pripeljali gasilci z avtobusi, iz Tuhinjske doline, iz Črnega grabna ter iz najbližje okolice Kamnika pa tudi z vozovi in na kolesih.

Z godbo na čelu so gasilci izpred kolodvora odkorakali v gasilski dom, kjer se je nato pričel slavnostni občni zbor domačega gasilskega društva. Med tem so se iz Ljubljane pripeljali z avtomobili tudi že gg. minister za telesno vzgojo dr. Kraljevič, minister Pucelj in ban Marušič. Vsi odličniki so prisostvovali občnemu zboru ter društvu ob jubileju s kratkimi nagovori toplo čestitali. Starosta gasilske zveze je ob tej priliki izročil petim najzaslužnejšim gasilcem domačinom kolajne za gasilske zasluge.

Minister dr. Kraljevič si je potem v Kamniku ogledal še sportne naprave tukajšnjega sportnega kluba. O napravah ter tudi o delovanju sportnega kluba se je zelo laskavo izrazil. Obljubil je mlademu agilnemu sportnemu društvu vso svojo moralno in materijelno podporo.

Glavni del slovesnosti se je seveda vršil popoldne. Okrog 2 je pripeljal v Kamnik posebni vlak iz Ljubljane, ki je pripeljal iz ljubljanske okolice in iz vseh krajev ob kamniški progi nove čete gasilcev v krojih. Že od opoldne dalje je poslagoma rahlo rosil dež, ki pa poteka prireditve ni oviral.

Po prihodu posebnega vlaka se je s kolodvora v mesto razvil lep sprevod, v katerem je korakalo okrog 850 gasilcev v krojih. V sprevodu je igralo več godb, in sicer domača, mengeška, vodiška ter fanfaristi iz Stranj. Na čelu sprevoda so nesli 11 lepih gasilskih zastav, takoj za njimi pa je korakalo okrog 30 narodnih noš.

Gasilci so se na prostranem trgu sredi mesta razpostavili v štiristope, na kar so jih z zelenjem okrašenega balkona Petkove hiše pozdravili posamezni zastopniki javnih državnih oblasti in korporacij.

Odlične goste ter zbrano gasilstvo je najprej pozdravil v imenu kamniške občine župan gosp. Kratner.

Nato je ban g. dr. Marušič v svojem govoru poudarjal velik pomen slavnosti 50letnice kamniškega prostovoljnega gasilnega društva, ki je zlat jubilej dela, požrtvovalne ljubezni do bližnjega, borbe z divjim elementom.

Minister Janez Pucelj je v svojem govoru poudarjal drug element, ki posebno diči gasilstvo — disciplino.

Minister za telesno vzgojo dr. Kraljevič je pričel svoj govor s Kristusovim izrekom: Ljubite se med seboj! Rekel je, da tudi gasilci svoje delovanje usmerjajo po tem izreku. Minister se je nato spominjal pokojnih članov, navajajoč, da tudi nas nekoč ne bo več, toda ta Kristusov izrek bo večno ostal, ljubezen bo večno ostala lepa, najlepša med vsemi čednostmi. Minister se je potem še zahvalil za lep sprejem, ki so mu ga priredili gasilci ter h koncu čestital društvu k jubileju.

Zbor je pozdravil tudi okrajni glavar g. dr. Voušek, ki je pozival vse zbrane, naj kljub slabemu vremenu odnesejo iz Kamnika kar najlepše vtise.

Govoril je nato še v imenu trboveljske gasilske župe načelnik Guček, za njim pa kot zadnji načelnik kamniške gas. župe g. Cerer iz Kamnika. Zadnji je pozval gasilce, naj vztrajajo na tej poti, naj se ne ozirajo ne na desno ne na levo, ker v današnjih težkih časih niti eden niti drugi ne more doseči vsega, kar bi rad.

Nato sta obred blagoslovitve nove motorke izvršila gg. dekan Rihar in šolnijski tajnik Mervec, ki začasno nadomestuje g. kaplana Jenka. Motorki sta kumovali gospe Cererjeva in Ravterjeva.

Po blagoslovitvi so belo oblečene šolske deklice s primernimi nagovori izročile ministroma, banu in drugim gostom lepe šopke rož in cvetlic. Potem so gasilci izvršili mimo gostov še mimohod, na kar so odšli na veselični prostor ob novem gasilskem domu. Tam se je vršila domača zabava do poznega večera.

Čuden dogodek na Črnučah

Črnuče, 17. julija.

Vsa vas, pa tudi bližnja okolica živi danes pod vtisom čudnega dogodka, ki se je bil pripetil ponoči na Črnučah. Domačini so vsi razburjeni ter na razne načine ocenjujejo dogodek, vsi pa so enodušnega mnenja, da je treba povzročitelje dogodka poiskati ter jih tudi kaznovati. Ob pol 1 ponoči se je namreč na oknu znane gostilne pri »Rogovilcu« vžgal in razpočil peklenski stroj. Drugi zaboj, ki ga je zločinec tudi že vžgal, je padel z okna na tla ter se je razpočil na tleh. Pok je bil tako silen, da je vzdramil vso vas iz nočnega spanja. Na oknu gostilne so razbite vse šipe.

Ob času dogodka, gospodarja Franceta ni bilo doma. To je domače še bolj prestrašilo. Sosedje so videli, kako sta se tik pred groznim pokom peljala v smeri proti Ježici dva mlada fantalina na kolesih. Brez dvoma sta fanta v zvezi z atentatom, ki je bil podkrepljen tudi z lepakom, prilepljenim na hišna vrata. Na lepaku je bila narisana mrtvaška glava. Domači orožniki so že zgodaj zjutraj prihiteli pogledat ter so menda zlikovcem že na sledu.

DAJ sladoled DAM

Ljubljanske vesti

Ljubljana, 17. julija.

Ciganska zgodba z Viča. O zapleteni in nejasni zgodbi, ki se je pripetila včeraj popoldne na Viču, se je govorica že precej raznesla. Dve lepi ciganki, ki sta povzročili dogodek in za tem razburjenje policije ter okoliškega orožništva, pa se danes skrivata Bog ve kje. Na Vič je prišla namreč večja družina ciganov iz rodu Nikoličev. Cigani Nikoliči so precej prebrisani in zlasti izrabljajo vse pomanjkljivosti ljudske pameti. Cigani so po Viču mešetarili, cigančeta so beračila, ciganke pa so nadlegovale gospodinje, obenem pa tudi napovedovale srečo in lepo bodočnost iz rok in kakor je kazalo. K nekemu čevljarju na Viču sta prišli dve mladi ciganki. Obe sta imeli oči kakor oglje, obe lepi, čeprav obe umazani. Čevljarjeve gospodinje ni bilo doma. Čevljar sam pa je bil prešibke volje, da bi takoj napodil ciganki. Ciganki sta čevljarja kmalu pregovorili, da si je dal napovedovati bodočnost iz kart. Obe ciganki sta nekaj časa zrli v dlan njegove levice in mu napovedovali gradove vsega sveta, nekaj časa pa sta zrli v njegove oči. Čevljar se ne spominja, kako se je stvar nadaljevala, le to je še povedal, da je naenkrat zaspal. Ciganki sta čevljarja, slabotnega po volji, hipnotizirali. Ko je čevljar po tem hipnotičnem stanju spal, sta obe ciganki prebrskali vse stanovanje. Ko je čevljarjeva žena prišla domov, je komaj zdramila hipnotiziranega moža. Oba mož in žena sta potem ugotovila, da jima je izginila iz stanovanja vsa zlatnina in okoli 400 Din v gotovini. Policija ni mogla več najti cigank, ker je vsa ciganska družina Nikoličev izginila proti Dobrovi. Morda bodo cigane kje prijeli orožniki.

Lov za vlomilcem na Glincah. Delavec France Selan na Glincah, cesta X. št. 11, je imel v noči na danes nenavaden doživljaj. Ponoči je v svoji sobi slišal naenkrat ropot, ki ga je vzdramil. Zagledal je malega možička, ki je stikal po sobi. Selan je skočil pokonci in se pognal proti možičku, ta pa se je pognal skozi okno in izginil na cesti. Selan je tekel za njim in je videl še, kako je možiček padel v jarek, vendar pa ga ni mogel ujeti, ker se je možiček hitro pobral in izginil v polje. Ko se je Selan vrnil domov, je ugotovil, da mu je predrzni možiček razbil najprej šipo na oknu, poleg tega pa odnesel tudi suknjič in en jumper.

Pri kopanju okraden. Računski uradnik pri poštnem ravnateljstvu g. Rudolfu Lukežu se je v soboto kopal na Savi blizu Tomačevega. Obleko je obesil na grm, od zadaj pa se je priplazil neznan tat, ki je iz Lukeževega žepa izmaknil srebrno uro, vredno 300 dinarjev.

Nesreča pred policijo. Prav pred policijsko upravo v Šubičevi ulici se je v soboto zvečer pripetila resna kolesarska nesreča. Po Šubičevi ulici se je pripeljal s kolesom ključavničarski pomočnik Alojzij Gvardjančič iz Gorenje vasi v Poljanski dolini. Pred policijskim poslopjem pa se mu je kolo strlo in Gvardjančič je padel na tla tako nesrečno, da se je nevarno pobil po glavi. Priskočil mu je na pomoč stražnik, ga odvedel v vežo policijskega poslopja, nato pa telefoniral po reševalni avto, ki je Gvardjančiča prepeljal v bolnišnico.

Mariborska nedelja

Vojne žrtve zborujejo - Strah in trepet po mariborskih beznicah Pendrek najboljši lek

Maribor, 17. julija.

Areh in Boč, Bistrica in Pekre. Arehovo nedeljo so tudi letos na današnjo nedeljo proslavili v znamenju starodavnih prisrčnih planinskih tradicij. Množice planincev so se udeležile najprej službe božje, potem pa se je razvilo živahno in razgibano planinsko vrvenje. Del vnetih mariborskih planincev je šel obhajat Arehovo, drugi del pa je pohitel na Boč, kjer so danes obhajali obletnico blagoslovitve razglednega stolpa. Tudi zgoraj so planinci najprej prisostvovali sveti maši v ljubki Miklavževi cerkvici, nato pa so se v vedrem planinskem razpoložnju navžili krasnega razgleda. Poleg običajnih vsakonedeljskih izletnih in izprehodnih smeri sta se danes zlasti uveljavila Bistrica in Pekre. V Bistrici so imeli tamošnji gasilci svojo prireditev pri Rottnerju, pekrski gasilci pa so napovedali za današnji dan tombolo, za katero je bilo ob celem vznožju Pohorja izredno živahno zanimanje.

Na verandi pivovarne Union so se zbrale dopoldne žrtve svetovne vojne, njih vdove in sirote na poziv vodstva mariborskega invalidskega združenja. K sestanku je prišlo zlasti mnogo invalidov iz podeželja. Predsednik mariborske invalidske organizacije Geč in tajnik Pravdič sta podala poročilo o občnem zboru osrednjega odbora. Glavni namen sestanka pa je bil seznaniti člane z vsebino novega zakona, katerega pripravlja ministrstvo za socialno politiko in ki naj deloma odpravi krivice, ki so zadele mnogotere člane, zlasti pa še vdove in sirote z zakonom, ki je stopil v veljavo leta 1929. Po zaključku poročil predsednika in tajnika se je vršil popis vseh onih, ki so s sedanjim zakonom izgubili invalidsko podporo.

V **policijskih bukvah** je obširno opisana velika racija, katero je vprizorila snoči policija v vseh delih mesta. Strah in trepet je šel snoči skozi predmestne beznice in razna skrivališča temnih elementov, v katerih so se nenadoma pojavljali obrazi detektivov in za njimi stoječih stražnikov ter so srepo premotrili vse goste. Kdor je bil sumljiv, je moral s spremstvom, ki je naraščalo od lokala do lokala. Končno se je znašlo v policijskem zaporu 18 sumljivih elementov, katere so danes dopoldne preresetali na vse mile viže. Uspeha ni bilo dokaj. Neka ženska je morala v bolnišnico, druga je šla na sodnijo, od možakarjev pa so enega izgnali iz področja mesta, dočim se je ostalim zopet zasmejala zlata zvoboda. Poleg teh, ki jih je pripeljala v zapor racija, so se znašli pri Grafu tudi običajni sobotni razgrajači. Trije so se iz večno nemirne Vetrinjske ulice selili v Ključavničarsko, da si pomirijo preveč razburjeno kri. Med njimi sta bila najbolj vročekrvna Drejče K. in Marion B. V neki gostilni sta se sprla, ker je K. nenadoma zagledal svojo kapo na glavi svojega pivskega brata. Radi preglasnega hrupa, katerega sta zagnala, je poslal gostilničar oba na cesto, kjer sta si skočila v lase, dokler ju ni pomiril stražnikov pendrek, ki je oba nekajkrat pobožal po hrbtu.

Nezgodna kronika beleži samo en slučaj. Tam v Novi vasi, v Livadni ulici, je nastal snoči vik in krik, ko so našli 31 letno Angelo skoro nezavestno ter ugotovili, da je vzrok slabosti strup. Od najbližjega telefona je bil pozvan rešilni oddelek, ki je Angelo prepeljal v bolnišnico. Ugotovili so, da se je zastrupila z istopirinom, vzrok pa je ostal zavit v temo.

Skoz Maribor so peljali danes truplo pokojne Judite Srkulj iz Zagreba, sorodnice ministra dr. Srkulja, ki je umrla v zdravilišču Lassnitzhöhe pri Gradcu. Truplo je spremljal zagrebški mestni fizik dr. Medved.

MEDKLUBSKE PLAVALNE TEKME.

Na Mariborskem otoku so se danes ves dan vršile medklubske plavalne tekme, katere je priredila plavalna sekcija SSK Maratona. Radi izredno slabega vremena sicer ni bilo mnogo občinstva, toda sportna vrednost današnjih tekem je bila vendar zelo dobra. Dokaz temu je, da sta bila postavljena dva nova slovenska rekorda, in sicer na 400 m prosto senjori in 1500 m prosto. Organizacija je bila kakor doslej zelo dobra. Nastopili so člani klubov Ilirije, Primorja, AK iz Gradca, potem SSK Maraton in mariborski Sokol. Rezultati so bili sledeči:

400 m prosto senjorji: 1. Jesih Jule (Ilirija) 5:50:08 (boljši od slovenskega rekorda), 2. Hardlieb (Maraton) 7:04:02, 3. Vezjak (Maraton) 7:06:02.

200 m prsno dame: 1. Roza Karner (Rapid) 1:53.

100 m prsno senjorji: 1. Jandel (Maraton) 1:18:07; istočasno je tudi plavala štafeta 2×50: Rostaher in Šauli, oba Maraton, v času 1:19:2.

1500 m prosto: 1. Jesih (Ilirija) 24:07:03, za 29 sek. boljši od dosedanjega slovenskega rekorda; 2. Vezjak (Maraton) 29:22; 3. Hardlieb (Maraton) 29:52:08.

50 m prosto juniorji: 1. Šavli (Maraton) 36; 2. Rostaher (Maraton) 42:03; 3. Brunčko (Sokol) 43:02.

Waterpolo med Maratonom, pojačenim z Jesihom od Ilirije, proti kombiniranemu moštvu ostalih tekmujočih klubov 5:1 za Maraton. Sodil je g. Šef.

Dopoldne so se vršili tudi propagandni skoki s stolpa 10 m in deske 3 m, ki so jih predvajali v lepem stilu Huber in Jandel od Maratona, Kukovec od Primorja in Brunčko od Sokola.

TENIŠKI TURNIR SSK MARIBOR : SLOVENSKI TENIŠKI KLUB PTUJ 15:2.

Na teniškem igrišču se je danes vršil dvoboj med igralci Maribora in teniškega kluba iz Ptuja, ki je končal z visoko in zasluženo zmago mariborskega moštva v razmerju 15:2. Od gostov sta se posebno odlikovala gospa Meglič, ki je presenetila zlasti pri igri v grupi, in g. Gorup. Domačini so se zelo potrudili in so tudi po kvaliteti zasluženo zmagali. Organizacija in vodstvo sta bila v izkušenih rokah vrlih mariborskih propagatorjev teniškega sporta Šepca, Gilyja in Babiča.

MARIBORSKI NOGOMET.

V soboto in nedeljo je gostoval v Mariboru **SK Voitsberg** in odigral na Mariborovem igrišču proti tukajšnji **Svobodi.** Prvi dan je zmagala Svoboda s 4:0 (2:0), drugi dan so zmagali gostje s 5:2 (2:2).

Dopoldne se je tudio digrala na Rapidovem igrišču prvenstvena tekma mladin SK Železničarja in SK Rapida, ki je končala z zmago Železničarjeve mladine v razmerju 5:2 (3:1).

Primorje : Ilirija 4 : 2 (2 : 0)

Nad 1500 gledalcev, vnetih pristašev obeh gori imenovanih klubov, se je včeraj popoldne kljub grozečemu slabemu vremenu zbralo na igrišču Ilirije, da prisostvuje važni liga-tekmi med starima rivaloma ljubljanskega nogometa. Zmagalo je s prepričevalno razliko Primorje ter si tako priborilo dve važni točki, ki mu bosta zelo prav prišli v nadaljnjem tekmovanju. Kakor večinoma v vsaki prvenstveni tekmi, je tudi v tej zmagala borbenost in lahna naklonjenost usode. Krivico bi delali obema moštvoma, če bi dejali, da je katero boljše od drugega, vsaj iz rezultatov raznih tekem zadnjega meseca ne moremo priti do kakšnega takšnega zaključka. Nogometna igra je še vedno ona vrsta borbe, kjer sta ena najvažnejših činiteljev smola in sreča. S tem se mora pač moštvo, ki izgubi, tolažiti.

Tipično prvenstvena in ves čas napeta je bila včerajšnja tekma, zato o kakšni res lepi igri ne moremo govoriti. Na račun so prišli predvsem kibici, kdor pa je prišel na igrišče zaradi tega, da bi videl plemenito sportno igro, je odšel domov najbrže razočaran.

Moštvi sta se predstavili gledalcem v sledečih sestavah: Primorje: Mika — Svetic, Jug II — Zemljak, Sočan, Pišek II — Jug I, Slapar, Jež, Senica, Uršič. Ilirija: Jakšič — Strehovec, Berglez — Belak, Dekleva, Pogačnik — Ice, Lah, Svetic, Pfeifer, Doberlet. (Ta dva sta že v prvem polčasu zamenjala mesti).

Primorje se je, kakor navadno, borilo res borbeno in odločno. Temu dejstvu in pa mlademu vratarju Miki se ima predvsem zahvaliti za zmago. Mika je danes daleč posekal svojega internacionalnega vis-a-visa. Branil je žoge, katerim je bila že skoraj zapisana usoda, da bodo neubranljivo obtičale v mreži. Oba branilca, zlasti mlajši Jug, sta mu dobro drugovala. Krilska vrsta pa ni bila vedno na mestu. Napad je imel najboljše moči v krilih, kjer se je tudi forsirala igra.

Napad Ilirije je bil mnogo boljši, pri čemer je dobro pomagala krilska vrsta. Toda smola in pa vratar Mika sta storila svoje. Jakšič danes ni imel srečnega dne. Preveč rad zapusti svoje svetišče. Branilca pa sta igrala precej ostro.

Potek igre.

Začetni udarec ima Primorje, ki pa takoj izgubi žogo. Igra je nekaj časa nervozna. Najprej se znajde Ilirija, ki ustvari nekaj nevarnih situacij pred primorskimi vrati. Začne se oster tempo, v katerem se belozeleni bolje uveljavljajo. Črnobeli prodirajo le sporadično. Tak je bil videz prve četrt ure. Polagoma pa povzame iniciativo tudi Primorje, podžgano od svojih pristašev. Večkrat zadiši po golu. V 27. minuti diktira sodnik prosti strl proti Iliriji iz daljave 25 metrov. Jug strelja nizko, žoga se parkrat odbija od nog, kar Jakšiča zmede in Slapar ga preseneti iz bližine z ostrim strelom: 1 : 0 za Primorje. Na nasprotni strani tribune urnebesno navdušenje. Tempo igre se še bolj poživi. Primorjane je spodbudil uspeh. V 33. minuti uide Uršič po krilu in ostro plasira v levi spodnji kot in 2 : 0. Ilirija ripostira in izvede vrsto nevarnih napadov. Tode Mika je na mestu in brani kakor lev. Do konca prvega polčasa traja lahna premoč Ilirije, ki jo semtertja preseka napad Primorja. Z naskokom dveh golov gre Primorje v 2. polčas.

V začetku drugega polčasa diktira igro prvih par minut Primorje. V 5. minuti brani Jakšič deset metrov zunaj gola oster strel. Toda žoga mu uide iz rok. Poprime jo Slapar in se zakadi proti golu. Toda pred golom ga Strehovec z rokami vrže ob tla. Že v naslednji minuti ima Mika priliko braniti oster strel ilirijanskega napada, katerim slede še drugi in v 10. minuti ga Pfeifer preseneti z neubranljivim strelom 2 : 1. Ilirijanska plat igrišča se vzradosti. Novo upanje prešine belozelene in krepko povzamejo igro, tem bolj, ker Primorje očitno popušča. V 23. minuti vozi Pfeifer po krilu, primorjanska branilca ga zvrneta v travo. Nastane majhen incident, ki pa je bil kmalu poravnan. V naslednji minuti kot, ki ga lepo strelja isti igralec. Pred primorjanskim golom nastane gneča, iz katere Doberlet izenači. 2 : 2. Črnobeli se zopet znajdejo in uvedejo v svoje napadalne akcije več smisla in elana. V 27. minuti kot proti Iliriji. Slapar strelja odlično, Jakšič lovi, toda žoga mu pade iz rok v — mrežo. 3 : 2. Dve minuti za tem se spopadeta Uršič in Strehovec. Sodnik izključi oba. Pravilno! V 35. minuti pelje Jug proti golu, gol visi v zraku, toda med potjo ga ovira Berglez. Prosti strel ostane neizrabljen. V 40. minuti zopet prodre primorjanski napad in Šenica strelja mimo Jakšiča, ki z roko kaže nanj, da je v offsideu. Sodnik piska gol, čeprav je del občinstva videl čisti offside. Zadnje minute potečejo v energičnih napadih Ilirije, primorjanska obramba ima polne roke dela in le hladnokrvnemu Miki se je zahvaliti, da ni golov. Kmalu nato sodnik odžvižga.

Tekmo je vodil gosp. Podubsky iz Zagreba, ki je nekoliko opral slabe skušnje z raznimi sodniki, ki nam jih je do sedaj delegirala Zveza. Precej se mu je posrečilo, da je zatrl preostro igro, katere znaki so se že kazali na obeh straneh. V splošnem pa se ne da trditi, da bi oškodoval katero stranko. Pri zadnjem golu, ki ga je zabilo Primorje, je bilo res težje ugotoviti off-side. V splošnem pa je imel igro v rokah.

Po tekmi so primorjanski pristaši priredili svojim ljubljencem burne ovacije. J. C.

HHRVATSKI SPORT.

Zagreb, 17. jul. ž. Nogometna tekma Concordio in Haškom je končala z 2:1 (1:1) v korist Concordie.

Dunaj, 17. julija. tg. V današnji tekmi za srednjeevropsko prvenstvo sta igrali Vienna in Bologna pred 15.000 gledalci. Zmagala je sicer Vienna z 1 : 0 (0 : 0), vendar pa bo Bologna radi prejšnjih uspehov s skupnim rezultatom 2 : 1 prišla v končno tekmo.

DRŽ. PRVENSTVO v KOLESARJENJU

Zagreb, 17. jul. ž. Danes dopoldne se je vršila v okolici Zagreba kolesarska tekma za prvenstvo Jugoslavije. Proga je bila dolga 100 km. Prvak je Grgac (Sokol), ki je prispel na cilj v času 3:00:58, povprečna brzina 33.180 km na uro. Drugi je bil Banek (Gradjanski) 3:00:58; 3. Mikec 3:00:58; 4. Faninger (Radvanje pri Mariboru) 3:00:58, ako se mu doda čas 6 min prednosti, kot juniorju, je tudi čas 3:06:58 odličen.

Tekma je bila zelo zanimiva. Vozili so v redko videnem ostrem tempu. Borba je bila fair. Naši kolesarji doslej še niso ukpeli osvojiti si simpatije širokih mas, kakor je to uspelo njihovim tovarišem v Franciji, Italiji, Nemčiji in Belgiji, ali kakor je bilo pri nas pred mnogo leti. Ali to še vedno ne pomeni, da je vrednost našega kolesarskega sporta manjša od onega v omenjenih državah. Rezultati naših kolesarjev so zelo dobri.

Na slovenski zemlji za mejami

Sindikat posestnikov in dninarjev

Fašizem v Italiji se ponaša s svojim sindikalizmom, ki pa je posebne vrste. Sindikalne organizacije bi morale podpirati člane. V resnici pa so ustanovljene le za vzdrževanje fašizma. V sindikate se morajo združevati vsi stanovi. Tudi kmetje-posestniki imajo svoj sindikat. S tem je združen zavod za zavarovanje proti nezgodam pri poljedelskem in gospodarskem delu sploh. Pri davkih mora vsak plačevati letno, kar zavod zahteva. Letno se naberejo ogromne vsote, milijoni. Lepa in plemenita ustanova je to, bo vsakdo pritrdil, ki tako skrbi za posestnika-delavca za slučaj nesreče ali poškodbe. V dejstvu je pa vse drugače. **Redki so tisti pohabljeni med našimi brati, da bi dobili kaj odškodnine za poškodbo pri delu. Obljubuje se jim vse, minejo pa leta in leta, reveži pa čakajo zastonj.** Vse je odvisno od tega, kako so se vdinjali svojim zatiralcem. Izjema se napravi včasih pri smrtnih slučajih, če je ponesrečenec zapustil mlajše otroke. Tedaj se pokažejo uradniki nekoliko bolj velikodušne, da najprej nekoliko zaslužijo notarji ali odvetniki, potem se pa denar naloži v kak fašistični denarni zavod, da ostane oblastim na razpolago za nakup delnic itd. Kedaj pa bodo otroci kaj prejeli, pa fašistični koledarji ne povedo. Kam pa gre preostali denar? Za predzadnjo državno posojilo je ta zavod zapisal nič manj in nič več kakor 23 milijonov lir, to je vse, kar je bilo do takrat še neuporabljeno. Ponesrečenci pa naj čakajo na boljše čase.

Nekaj podobnega se snuje sedaj z dninarji. Najprej sindikat, potem bo prišlo tako zavarovanje.

Se ena žrtev

V Saležu na Krasu je umrl 15. junija Stanko Obad, star komaj 20 let. Bolezni se je nalezel v tržaških zaporih, kjer je bilo nedavno zaprtih 52 fantov iz domače občine. Po enem mesecu so jih izpustili, tedaj je Obad že pričel hirati in je končno umrl za pljučnico. Zelo ga je zadelo, ko je bil njegov brat Mirko, konfiniran za 4 leta. Pogreba se je udeležilo okoli 1200 ljudi. Njegov grob so stražili orožniki še vso noč, ker so se bali, da bi kdo ne odnesel trupla. Obadova družina je popolnoma uničena. Pred 6 leti je umrl oče Ivan, eno leto za njim 8 letni sinček Bogomil, v tržaškem procesu so obsodili starejšega sina Janka na 10 let ječe. Zdaj je ostala v družini samo še 78 letna stara mati Marija, z 8 letnim vnukom in 17 letno vnukinjo. Gotovo ni družine na Krasu, ki bi toliko pretrpela pod fašizmom.

Tudi svetniki so jim na poti

Rihemberška fara na Vipavskem je silno raztresena in že Simon Gregorčič, ki je bil v njej za kaplana, se je pritoževal nad silnim naporom, ki ga zahteva od duhovnika. Podružnica Brje je oddaljena malodane eno uro od farne cerkve. Že pred vojno so Brijci mislili na to, da bi si zgradili lastno cerkev, ki bi jo upravljal lastni duhovnik. Zbirali so denar leta in leta in končno se jim je posrečilo, dograditi cerkvico. Vinarska zadruga je darovala svet zanjo. Cerkev je bila lansko leto posvečena in sicer sta bila izbrana za cerkvena patrona sv. Ciril in Metod.

Tržaški »Piccolo« je šele zdaj prišel na to. Priobčil je (dne 8. julija) dva stolpca obsegajoč članek proti »nesramnosti nekaterih ljudi, ki so se drznili posvetili cerkev sv. Cirilu in Metodu, ki zdaj izzivata italijansko narodno zavest«. Tudi v Podgradu v Istri so leta 1926 posvetili cerkev tema slovanskima svetnikoma. Tega izzivanja mora biti konec. Kakor tržaško sodišče ne dopušča, da bi se otroci imenovali po teh svetnikih, tako morata še prej izginiti sv. Ciril in Metod iz javnih poslopij. Pod imenom teh svetnikov so pred vojno slovanski agitatorji ščuvali ljudstvo proti Italijanom in pod tem imenom je skušala pred vojno Rusija razširiti pravoslavje v katoliške kraje; na njeno mesto je danes stopila Jugoslavija. To je boj proti latinščini v cerkvi, skratka boj proti katoliški cerkvi.

Židovskemu »Piccolu« je torej na srcu katoliška cerkev. Sam ugotavlja, da sta ta dva svetnika tudi katoliška. Čemu potem ta gonja? Gospodom okoli »Piccola« svetujemo, naj vzamejo v roke list »Osservatore Romano« z dne 7. julija, in tam bodo našli dolg članek o velehradskem kongresu, ki se prične pojutrišnjem in sicer prav pod pokroviteljstvom slovanskih svetnikov sv. Cirila in Metoda. Tega kongresa se udeleži tudi škof ekscelenca d'Herbigny, predsednik papežke komisije za Rusijo in silno upoštevana osebnost v vatikanskih krogih!

Duhovske vesti

Duhovska vest. Viktor Kos, župnik v Žabnici pri Trbižu je bil imenovan za dekana v Komnu. Radi pomanjkanja duhovščine, je bil on edini prosilec za to mesto.

Umrl je v Idriji katehet Franc Ks. Oswald v starosti 61 let.

Novo mašo je daroval v Dornbergu v nedeljo 3. julija g. Viktor Berce. Ker je nova maša na Goriškem v teh časih redka slovesnost, je ta dan prišlo v Dornberg vse polno ljudstva iz okolice.

Profesor F. Terčelj, ki je bil obsojen v konfinacijo, je živčno obolel.

Domačih duhovnikov nočejo. V interdiocezanskem konviktu v Kopru je ob koncu preteklega šolskega leta dobilo mnogo najboljših hrvatskih dijakov ponavljalni izpit. Menda zato, da bi za časa počitnic ne mogli čitati hrvatskih knjig? Ali zato, da bi sploh zgubili veselje do šole in da bi na njihovo mesto prišli Italijani?

Nove orgle v Gorici. Na Travniku v Gorici bodo v cerkvi Sv. Ignacija prvič zapele nove velike orgle, ki jih je postavil g. Zanini iz Codroipe.

Drobne

Otroško kolonijo so odprli pretekli teden v Rihemberku na Vipavskem. Šteje 40 otrok.

Nov izum. G. Vincenc Bandelj, nekdanji učitelj slovenščine na goriški gimnaziji, je pred dvema letoma sestavil nov tip turbine. Zdaj je višji odbor za izume v Rimu izjavil, da je izum praktične vrednosti.

Za novega državnega tožilca Julijske krajine je bil imenovan Ettore Coppola in za predsednika tržaškega sodišča Clemente Garino.

V Ložah na Vipavskem je v hiši Kristine Nabergoj izbruhnil požar. Zgorela je stanovanjska hiša in tudi gospodarsko poslopje. Škoda znaša okoli 80.000 lir.

Tržaški promet je v teku prvega polletja tega leta znašal 18,304.375 stotov, lansko leto v istem času 20,560.793.

Kakor v kolonijah. Pokroviteljstvo nad otroškim vrtcem v Jelšanah so prevzeli Italijani in Cirenaike. Pokrovitelji morajo prispevati najmanj z zneskom 6000 lir. Otrošk ivrtec v Jelšanah se bo odslj nazival »Cirenaika«. V Julijski krajini in na Južnem Tirolskem obstoji skupno 235 italijanskih otroških vrtcev.

Goriški župan Jurij Bombig je te dni slovesno praznoval 80letnico svojega rojstva. Mesto mu je poklonilo zlato svetinjo. Bombig je bil vse svoje življenje neizprosen nasprotnik Slovencev. Pred nekaj leti je napisal v politično revijo »Gerarchia« članek o gibanju prebivalstva na Goriškem, v katerem se je ponižal do najgršega tona na račun slovenske inteligence in slovenskega naroda sploh, samo da bi se prikupil Rimu.

„Piccolo" se boji za Trst

V nedeljski številki »Piccolo« zopet toži, da število rojstev v Trstu naglo pada. Meseca maja se je samo 52 otrok več rodilo, kakor je bilo v Trstu mrličev. V juniju pa je število rojstev samo za 1 višje, kakor število mrtvih. Povprečno se je rodilo v Trstu 8 otrok na dan, v maju pa 10 na dan, medtem ko je pred vojno v Trstu zagledalo luč sveta 13 otrok dnevno. »Piccolo« poziva Tržačane naj ne pozabijo, da je Trst obmejno mesto. Ako bi bilo prebivalstvo v tržaškem zaledju politično zanesljivo, bi se lahko tolažili, da vsaj dežela ne propada tako hitro. Vse drugače je v Milanu, kjer je prebitek na rojstvih mnogo večji.

OBLAK SE JE UTRGAL NAD TRSTOM

V soboto okoli 13. ure je pričelo močno liti nad Trstom in ob 13.20 se je utrgal oblak. Staro mesto je bilo nenadoma pod vodo. Glavni trg se je spremenil v majhno jezero. Na Korzu je voda vdrla v Trebesovo knjigarno. Pravtako v prostore Delavskih zadrug. Tudi v Rimski ulici okoli pošte je voda poplavila več trgovin. Nevihta je razsajala tudi v Istri, posebno v Piranu.

Tudi v Italiji propada družina

Na podlagi ljudskega štetja iz l. 1931 je bilo v Italiji 9,500.599 družin s skupno 39,786.664 ljudi, na drugi strani je bilo 52.729 nenaravnih družin, t. j. organizacij skupnega sožitja redovnikov, vojakov, bolnikov in drugih, ki iz kateregakoli razloga živijo skupaj. Na posamezno družino je prišlo povprečno 4.1 člana v letu 1931, pred desetimi leti pa 4.4, to se pravi, da se je število članov italijanske družine povprečno zmanjšalo. Največje družine obstojijo na Beneškem (5.2, leta 1921 5.6), najmanjše pa v Piemontu (3.5 l. 1931, 3.8 l. 1921). Značilno je, da se je v Julijski krajini število nenaravnih družin dvignilo, tako da jih pride na 1000 prebivalcev 36.6, medtem ko je to število znašalo leta 1921 32.8, to se pravi, da se je število vojaštva in orožništva silno pomnožilo. **Naj še omenimo, da je bil nedavno prof. Gini, ravnatelj Osrednjega statističnega urada v Rimu odslovljen, ker je v nekem svojem delu trdil, da se prebivalstvo na Beneškem tako hitro množi, ker je etnološko slovanskega izvora, in da je Trst mesto »bastardov«, ki so se rodili iz mešanih zakonov med Slovani in Italijani in drugimi narodi iz tržaškega zaledja.**

Senzacije ne bo

Že lansko leto se je goriška policija pričela zanimati, odkod dobivajo antifašistični atentatorji strelivo. S Tolminskega so poročali, da se tam nahajajo velike zaloge dinamita. Neki policijski agent je prišel v stik s Štefanom Lebanom, starim 31 let, iz Volč pri Tolminu. Dejal mu je, da bi rad kupil strelivo, ni pa povedal kdo je. Sklenila sta kupčijo za 50 stotov eksplozivnih snovi. Domenila sta se, da bo prišel agent po dinamit s tovornim avtomobilom. Agent je res dal naložiti dinamit in skupno z Lebanom sta se potem odpeljala v Kanal. Tu jih je čakala četa policijskih agentov, ki so Lebana aretirali in zaplenili dragoceni tovor. Nadalje so bili aretirani še Ivan Grbec, Ivan Kenda in Alojzij Hvalica. Policija je baje zaplenila še novo zalogo eksplozivnih snovi, to je balistita. Fašistični tisk je radi tega zagnal velik krik in je skušal spraviti Slovence celo v zvezo z atentatorjem Bovonejem, ki je bil nedavno obsojen na smrt. Goriško sodišče pred katerim se je vršil proces, pa je ugotovilo, da gre za eksplozivne snovi, nabrane na soški fronti. Obtoženi so te prodajali vsakomur, ki jih je rabil za razstreljevanje pri delu na polju ali v vinogradu. Leban in Grbec sta bila obsojena vsak na 9 mesecev zapora in 1000 lir denarne kazni. Hvalica, je bil že prej izpuščen. Kendo pa je sodišče oprostilo. Fašistični tisk je torej ob senzacijo.

SLOVES NG. MANDRUZZATIA

Glavni drž. pravdnik za Julijsko krajino Mandruzzato, ki je bil premeščen iz Trsta v Benetke, je mož posebnih lastnosti. Da je imel izredne »simpatije« za slov. duhovnike, je bilo zadnjič povedano. Odpošiljal je na cerkveno oblast in na sodnijo obširne obtožnice. V teh so bile vedno glavne točke: da je dotični obtoženec protiven raznarodovanju naših bratov, da dopisuje s kakim duhovnikom, ki mu ni bil po volji itd.

Leta 1930 je poslal v Razdrto enega izmed svojih namestnikov, da je tam opazoval tri mesece župnika g. L. G. Za stanovanje si je izbral hišico pri cerkvi. Posledice so bile posebne šikane župniku in odpoved koncesije hoteliriu, da sta se morala oba izseliti.

Strašen požar na Krasu

OGENJ ZANETILI FAŠISTI.

Izpod Nanosa, julija

Lani je bilo v tukajšnji okolici pet požarov. Posebno velik je bil 17. julija v Stranah, kjer so zgorele hiše in gospodarska poslopja dvanajsterim posestnikom. Gasiti niso smeli, ker jim niso pustili fašisti. Kdor je to poskušal, je bil tepen in odpeljan v zapor. Hudobna roka je imela povsod svoje prste. **Letos je pa strašna nesreča zadela Vel. Ubeljsko. V noči od 3. na 4. t. m., toraj prav za opasilo je uničil požar devetim posestnikom vsa poslopja, enemu pa vse gospodarsko poslopje in hlev.** Ljudstvo je bilo že prej na robu gospodarskega propada, sedaj pa še ta nesreča! Seno, ki je bilo že spravljeno, je zgorelo. Žita ne bodo imeli kam spraviti. Denarja ni. Zavarovanje je bilo srednje in zavarovanci še ne vedo, koliko in kdaj bodo kaj prejeli. Ni čudno, če so ljudje obupani. **Pri požaru sta tudi dva mlada moža zgubila življenje.** Ko sta gasila, je padlo nanju goreče tramovje. Umrla sta drugi dan v postojnski bolnišnici.

Požar je nastal v hiši Jakoba Šantlja, v kateri ni nikdo prebival. Brez dvoma je bil ogenj podtaknjen. **Važna je tudi okolnost, da se ta hiša nahaja prav blizu cerkve. Lani se je tako zgodilo v Stranah.** Ogenj se je pojavil v neki prazni hiši. Zažgano je bilo v vetrovni noči, tako, da se je ogenj širil z veliko naglico na ostala poslopja in jih v najkrajšem času uničil. **Na isti način je hudobnež delal tudi letos.** Oblasti menda vedo kdo je lani zažgal, vsaj vedeti bi morale. **Zdaj je bil odgnan v zapor lastnik one prazne hiše, ki je eden izmed najznačajnejših občanov!** Govori se, da so nekateri, ki pri takih požarih precej zaslužijo. Od zavarovalnine dobe precej taki, ki ne sejejo, temveč hočejo le žeti. Zato je treba požarov v velikem stilu. So pa, žalibog, med nami ljudje, ki se pečajo z ovajanjem naših ljudi, in s tem pomagajo preganjati naš slovenski rod. Ti so zelo nevarni, ker se na zunaj kažejo drugačne, kakor so v resnici, da bi imeli pri svojem poslu večje uspehe. Gotovo je tudi Jakob Šantelj žrtev takega podleža. **Že v preteklem letu se je šušljalo, da mora omenjena skupina hiš zgoreti.**

Takšne so utrakvistične šole!

Na pobudo v Jugoslaviji živeče nemške narodne manjšine so predložili dne 14. julija nemški deželni poslanci Angerer, Reinprecht, Neutzler in Kernmaier v celovškem deželnem zboru zakonski predlog o kulturni avtonomiji slovenske manjšine na Koroškem. Zakonski osnutek je obsegal štiri poglavja. Tretje poglavje je obravnavalo manjšinsko šolstvo. Ob tej točki so se tedaj razbila pogajanja med Nemci in slovenskima poslancema. Ves predlog kulturne avtonomije se je pri tem pokazal za navaden bluf. Nemci niso mislili resno in niso bili ni najmanj dovzetni za ugovore in spreminjevalne predloge slovenskih poslancev.

Koroška je poznala še za časov cesarske Avstrije na šolskem polju nek specificum: utrakvistične šole. Še danes je na Koroškem p o i m e n u 86 takih šol. V teh šolah, ki so postavljene v krajih s kompaktno naseljenim slovenskim življem, se je poučevala mladina, ki je bila vešča samo slovenskega jezika, vsaj v prvem, ponekod še tudi v drugem šolskem letu, v slovenskem jeziku in se je v teh dveh letih pripravljala na poznejši samo nemški pouk. Ta vrsta šol je obstojala samo zaradi slovenskega prebivalstva Koroške. Zato je bilo naravno, da so politični zastopniki koroških Slovencev pri pogajanjih z nemško večino deželnega zbora o organizaciji slovenske kulturne avtonomije zahtevali, da se te šole organizirajo in urede kot manjšinske slovenske šole. Nemci pa na to niso hoteli pristati, ker niso hoteli dati iz rok najodličnejšega aparata germanizacije. Ob tem nepremostljivem nasprotju so se morala pogajanja razbiti. Ljudje, ki so poznali koroške razmere in miselnost koroških Nemcev, so si bili že od vsega začetka svesti, da Nemci s svojim predlogom nikoli niso mislili resno!

Nemci v Jugoslaviji so pa medtem doživeli uresničenje vseh svojih narodnih in kulturnih zahtev. Germanizacija na Koroškem pa se širi s podvojeno silo. O tem pričajo naslednja dejstva.

Utrakvistične šole so postale povsem nemške. Samo v nekaterih se pogovarja učitelj v prvem razredu nekaj tednov z otroci slovensko. Računanje je povsod od vsega začetka izključno nemško! Noben učitelj na teh šolah ne zna slovniško pravilno ne čitati ne pisati! Latinica se vsepovsod principielno kar najbolj zanemarja! To gre tako daleč, da se znajo učenci po končani šoli podpisati samo v gotici.

Učiteljski naraščaj se vzgaja v učiteljiščih v tem pravcu, da je treba slovenščino zaničevati in da se je je treba sramovati. Taki učitelji ne morejo vzgojiti v slovenski deci ljubezni do materinega slovenskega jezika. Iz vseh šolskih knjižnic so že davno pometali slovenske knjige. Narodno zavedni Slovenci, pri tem niso izvzeti niti duhovniki-kateheti, se slikajo neuki deci kot izdajalci domovine! Slovenskim otrokom je zabičano, da morajo v šolskih odmorih in na poti iz šole med seboj govoriti samo nemško! Verouk v nadaljevalnih šolah se po naredbi deželnega zbora ne sme vršiti, ker bi obstojala nevarnost, da bi verouk, ki bi ga učili slovenski duhovniki, kvarno vplival na raznarodovalne načrte. Slovenci nimajo torej nobene slovenske šole več, pač pa uživajo vse šole v slovenskem delu Koroške kot eminentne postojanke germanizacije vsestransko podporo »Schulvereina Südmark«. To društvo podpira tudi nemško usmerjena gasilska društva v slovenskih krajih. Na važnejših obmejnih prometnih točkah, ki so zvezane z Jugoslavijo po cesti ali železnici, so s pomočjo tega društva in s prispevki berlinskega »Društva za pospeševanje nemštva v inozemstvu« (Verein zur Förderung des Deutschtums im Ausland) zrastle moderne nove šolske zgradbe — **nova torišča nemškega duha in nemške kulture.** —n—

Ne potrebujem reklame, delo govori!
PRALNICA, LIKALNICA IN ČISTILNICA OBLEK
Ljubljana, Mestni trg št. 8 (HAMAN)

Narodno telo

Koroška (slovenska) je prav tako naša kakor na primer Gorenjska, Dolenjska, Spodnje Štajerska, Goriška, Rezija, Istra in Trst. Poglobiti moramo zavest, da smo eno, da spadamo skupaj. Če en ud trpi, trpi vse telo. Če je bolna roka, ne bo nikdar reklo ostalo telo: Kaj me to briga! En ud trpi z drugim, en ud pomaga drugemu. Isto se mora zgoditi, če trpi en ud narodnega telesa. Vse narodno telo je prizadeto, ves narod mora sotrpeti, mora iti bolnemu ali ogroženemu delu na pomoč. To je zahteva narave. Nekaj protinaravnega je, ako narod pusti in mirno gleda in se ne zmeni, če so posamezni udje, posamezni deli naroda skrajno ogroženi in v največji stiski, sili in v nevarnosti, da narodno propadajo. Sramota je za narod, če mirno trpi, ko propadajo deli narodnega telesa. Dolžnost naroda je, da se briga, da hiti ogroženim delom v pomoč.

Kako je pri nas in kako na Koroškem

»Deutsche Zeitung«, glasilo nemške manjšine pri nas, je v zadnji nedeljski številki prinesla značilno ilustrirano prilogo. Slika na naslovni strani kaže ogromno zborovanje proti versailiski mirovni pogodbi, ki se je vršilo v Harburgu. Pod sliko stoji tale napis: Wunden zum Trotz tatbereit — heute wie einst und zur aller Zeit. Deutschland für dich!« (Kljub ranam — smo pripravljeni na delo — danes kakor nekdaj in ob vsaki uri. Nemčija, zate!) Druga in tretja stran sta izpolnjeni s slikami o nemški mornarici. Priloga se tiska v Berlinu.

Mi smo za popolno svobodo narodnih manjšin, ker hočemo biti v borbi za svoje manjšine v tujini dosledni. Kar zahtevamo mi za svoje manjšine, moramo dovoliti tujim manjšinam v naši državi. Omenjena priloga naj se le tiska v Berlinu, čeprav bi si lahko »Deutsche Zeitung« našla v naši državi tiskarno, ki bi ji njeno prilogo lahko natisnila. Toda Nemci naj nam dovolijo samo eno vprašanje: Kaj bi oni dejali, ko bi n. pr. »Koroški Slovenec« prinesel podobno prilogo in bi priobčil sliko z analognim napisom kakor »Deutsche Zeitung«, samo da bi mesto »Deutschland« postavil »Jugoslavija«?!

Nova maša v Ljubljani

Po dolgem času je imela Ljubljana danes priliko, da prisostvuje zopet novi sv. maši, ki jo je ob 10 daroval v Uršulinski cerkvi ljubljanski rojak g. dr. **Ignacij Lenček,** ki je pravkar dovršil svoje študije. 7-letne študije na modroslovni in bogoslovni fakulteti na Gregorjanski univerzi v Rimu, kjer je študiral kot gojenec zavoda »Germanico-Hungarica«. Novomašnik je prav za prav le slovesno ponovil danes svojo novo mašo. K slovesnosti se je nabralo mnogo občinstva, ki je napolnilo cerkev. Vznešen govor je imel kanonik g. dr. Opeka, ki je govoril pomembne besede o poslanstvu duhovnika. Duhovnik je poslan, da oznanja božjo resnico, razodeto po našem Zveličarju, da pridiguje spravo med ljudmi, pa tudi pripravlja spravo ljudi z večnostjo, da oznanja ljubezen med človeštvom in človeštvo utrjuje v odpovedi do sebe samega. Duhovnik oznanja resnico, ki je edino zveličavna in tolažljiva. Duhovnik deli božje zakramente, ki dajejo ljudem milost in ljubezen Boga in ki dajejo ljudem moč, da vztrajajo proti skušnjavam zla.

Lepa in v Ljubljani redka cerkvena slovesnost nove maše se je izvršila ob vsej zbranosti vernega občinstva.

Gasilsko zborovanje

Mirna, 13. julija

Gospod urednik!

V »Ponedeljskem Slovencu« ste med poročilom o nedeljski skupščini JGZ objavili glede poveljevanja, da je zborovanje odklonilo izpremembo v poveljevalnem jeziku in, da je društvom priporočilo, da se naj vsaj tega drže, kar predpisuje zveza. Podpisani sem bil na skupščini kot delegat Novomeške gasilske župe ter sem na skupščini predlagal, da se uvede vojaško poveljevanje s slovenskim jezikom, kar je bilo soglasno sprejeto.

V dokaz izjava JGZ katera se glasi: Tajništvo JGZ Ljubljana potrjuje, da je popravek glede gasilskega poveljevanja pravilen.

Franjo Bulc,
načelnik gasilskega društva Mirna, Dol.

SMRT PRI DELU.

Dne 15. t. m. se je pri kopanju peska za novo šolsko poslopje smrtno ponesrečil Anton Hren, pos. sin, star 25 let, iz Lipe št. 10, obč. Struge. Kopal je v rovu, utrgala se je velika plast zemlje, ter ga zasula. Bil je na mestu mrtev. — N. v m. p.!

— **Hudo zaprtje,** katar debelega črevesa, napenjanje, motenja v želodcu, odvajanje krvi, lenivost jeter, zlato žilo, bolečine v kolku, odstrani naravna »**Franz-Josef**« grenčica — zjutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravniki strokovnjaki izpričujejo, da »**Franz-Josef**« voda učinkuje brez bolečin celo pri dražljivosti črevesa. »**Franz-Josef**« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ženij svoje vrste

Najboljši finančniki in gospodarstveniki se prerekajo v delovni sobi rajnkega Kreugerja, da bi njegove sleparije spravili v številke. Nenadoma zazvoni telefon. Nekdo vzame slušalko in se predstavi. Nikdo se ne oglasi. V veliko začudenje ugotovijo navzočni, da je telefon odklopljen. Na to gredo zopet na delo. Kmalu pozvoni telefon vnovič. Zopet stopi nekdo k njemu. Toda glej čudo, nikdo se ne oglasi. Vsi navzočni zopet ugotovijo, da je telefon vendar odklopljen. Polasti se jih skrivnostna slutnja. Ali se duh rajnkega Kreugerja, ki je tako tragično končal svoje življenje, ne more umiriti? Tedaj zazvoni tretjič. Zopet zgrabi nekdo nervozno za slušalko in zaman prisluškuje. Nikdo se ne oglasi. Nato pregledajo gospodje aparat in opazijo, da je bil zvezan s posebno žico, ki je peljala pod Kreugerjevo pisalno mizo, kjer je bil vdelan na skritem mestu gumb. Kadar je kdo pritisnil nanj, je telefon krepko zazvonil. Skrivnost je bila razjasnjena: kadar se je Kreuger pogajal za katerokoli kupčijo, je sredi najbolj napetega razgovora pritisnil na gumb, da je telefon zazvonil ter pričel nato govoriti v telefon o bajnih vsotah, kakor da se pogaja po telefonu s kako vlado ali svetovnim trustom. Tako je hotel vplivati na navzočnega, ki je navadno ob takšnih številkah kar ostrmel in je iz spoštovanja do moža, ki ima opravila s takšnimi številkami in s tako mogočnimi vladarji, sklenil kupčijo. Kreuger je bil res ženijalen slepar.

Jurče, Jurče... daj mi brž listek za nazaj!

Zadovoljni Nemec Danijel Prenn, ki je premagal Angleža Austina v tekmi za Davisovo kupo.

Strel na 1000 km v daljavo

Švedski kralj je priredil v Oslu bogato večerjo, da bi proslavil krst svoje nečakinje princezinje Astride. Bilo je okoli polnoči, ko je nenadoma goste preplašil močan pok od zunaj. Ko so odprli okna, so ugledali dva metra dolgo granato, ki je padla v bližini na tla. Drugi očividci so prej videli, kako je rezal zrak žareč meteor, ki je končno padel na tla Pozneje se je švedskim oblastvom posrečilo ugotoviti, da je bil to izstrelek iz velikanskega topa, ki so ga postavili Nemci ob Mazurskem jezeru, da bi napravili znanstveni poiskus. Po računih strokovnjakov bi morala pasti ta čudna granata v morje. Žarenje granate si razlagajo tako, da se nahaja v njej posebna ura, ki od časa do časa sproži posebne pline. Nemci trdijo, da gre za poskus strogo znanstvenega značaja, medtem, ko se Francozi vznemirjajo, češ, da je to prava granata, izstreljena iz topa, ki po svoji kapaciteti zdaleč presega »Berto«, s katero so Nemci streljali med vojno na Pariz. Francoski tisk pozivlja vojaške kroge, naj se za zadevo zanimajo: mogoče gre za izum, ki bi utegnil delati Franciji še velike preglavice.

Današnji diplomat na morju

Kanadska ladja »Empress of Britain« (Angleška vladarica), na kateri se je odpeljala angleška delegacija na gospodarsko konferenco v Ottawi, je vzela s seboj: 450 kg čaja, 900 kg kave, 500 kg sladkorja, 20.000 pomaranč, 9 ton govedine, 3 tone perutnine, 30.000 jajc in 1 tono sladoleda. Da ne bodo gospodje na parniku žejni, so vzeli s seboj 500 buteljk šampanjca, 500 steklenic črnega vina, 400 steklenic belega vina, 600 wishkyja, 500 steklenic žganja, 11.500 steklenic piva in 3.200 mineralne vode. Da vzdržijo svoje živce v stalni napetosti, kar zahteva težko diplomatsko delo, so člani vzeli s seboj 125.000 cigaret.

Temna pota Hooverjeve preteklosti

Od trgovca s sužnji do predsednika Združenih držav

Novembra meseca bodo Združene države Severne Amerike volile svojega predsednika. Od dne do dne postajata hujši vročičnost in strast, ki prevevata gigantski volivni boj. Dva velika, neizprosna sovražnika si stojita nasproti, Herbert Hoover, sedanji predsednik, ki so si ga republikanci ponovno postavili za kandidata, in Franklin D. Roosevelt, newyorški guverner, ki so si ga izbrali demokrati. Za Hooverja so nastopili kritični dnevi. Nič čudnega ni, da se je začela javnost pečati z njegovo preteklostjo, saj stoji že dolgo časa njegova osebnost v ospredju svetovnih političnih dogodkov.

Kakor eksplozija orjaške bombe je učinkoval v ameriški javnosti članek o Hooverju, ki ga je v tedniku »American Freeman« napisal znani ameriški pisatelj Josef Mac Gabe. Članek nosi senzacionalen naslov: »Hoover — trgovec s sužnji«. Ameriška javnost je zastrmela in nekaj dni ni bilo med deloma razburjenimi in ogorčenimi, deloma pa trpko razočaranimi ljudmi drugih pogovorov kakor o tej najnovejši senzaciji. Hoover je na vse to molčal in ni napravil niti najmanjšega poskusa, da bi opral črni madež, ki je s tem padel nanj. Javnost je od njega zahtevala, naj odgovori in da pojasnilo, toda Hoover je molčal.

Kaj je odkril Mac Gabe

Po burski vojni, ki je trajala 1899 do 1902, je bil Hoover zaposlen kot ravnatelj pri avstralski tvrdki Bewick, Moreing and Comp. Južnoafriški lastniki rudnikov so imeli tedaj precej opraviti z domačini, ki niso hoteli več garati za 50 centov dnevno v rudnikih, ker so jih med vojno Angleži bolje plačali. Manjkajoče delovne sile so nadomestili z angleškimi delavci, ki so bili pripravljeni delati za 50 centov dnevno. Rudniški magnatje pa so se bali, da se ne bi angleški delavci priključili domačinom in skupno z njimi zahtevali izboljšanje zaslužka. Hoover je hotel okrniti mezdo rudarjev, zaradi česar je nastala stavka. Nato so prišli v Avstralijo in Južno Afriko italijanski delavci, ki so bili zadovoljni s 50 centi dnevno. Pa tudi ta mezda se je zdela ravnateljem rudniških podjetij previsoka in so zaradi tega na Hooverjev predlog sklenili, pripeljati v Avstralijo in Južno Afriko kitajske kulije, katerim bi plačevali samo 25 centov. Načrt sam je izvedel Hoover. Stopil je v zvezo s tedanjim britanskim kolonialnim ministrom Lyttletonom, kateremu je razložil svoj načrt in mu zatrdil, da bodo Kitajci zaslužili 50 centov na dan. Gabe očita Hoovru, da je zavestno in očitno prevaril angleški parlament, zakaj Kitajcem so v resnici plačevali samo po 25 centov dnevno; razen tega pa so z njimi ravnali kakor s sužnji. Niso smeli zapustiti najbližje okolice rudnika, stalno so jih stražili in jih za najmanjši prestopek kaznovali z telesnimi kaznimi.

Preden je bilo trgovanje s sužnji zakonito prepovedano, se je Hoover vrnil iz Avstralije v London. Medtem je postal solastnik zgoraj omenjene tvrdke. V Londonu se je pogajal z južnoafriškimi rudniškimi podjetniki, katerim je dal koristne »nasvete«, kako bi bilo mogoče kitajske kulije izvabiti v Južno Afriko.

Nato je sklenil z rudniškimi podjetniki pogodbo, po kateri ima njegova družba monopol za »uvažanje« kitajskih kulijev v Južno Afriko, in sicer po 35 dolarjev za glavo.

Hoover je ta »monopol« za trgovanje z delovnimi močmi sprejel zavestno. S tem svojim delovanjem si je pridobil tudi priimek »spretni inženjer«.

Sedanji ameriški predsednik je odšel v Mandžurijo, kjer je dal v Cingvantao v naglici zgraditi nekaj hiš. Obdal jih je s 5 metrov in pol visokim zidom. Dal je naznaniti po vsej provinci Šantung, da sprejema rudarje za Južno Afriko. Vsem onim, ki so se javili, je Hoover obljubil 50 centov dnevno, kar se je zdelo kitajskim težakom, ki so služili dnevno po 5 centov, knežji zaslužek. Kakor hitro je Kitajec prestopil prag visokega obzidja, je bil že zapečaten v svoji usodi. Izza onih visokih zidov ni bilo povratka.

Na ta način je Hoover, kakor zatrjuje Gabe, prodal v Južno Afriko najmanj 50.000 kitajskih kulijev.

Kitajce je prepeljalo v Južno Afriko 10 parnikov, katerih imena so še neznana. Po dogovoru med kitajsko in angleško vlado so smeli na en parnik spraviti največ 1000 kulijev. V resnici pa je bilo drugače. Prvi parnik »Ikbal« je 30. julija 1904 odplul iz Kitajske z 2020 sužnji na krovu. Po prihodu v Južno Afriko jih je bilo že 51 manj. Utrujenost in silna vročina sta trosili med njimi smrt. Hoover sam je prispel v Kapsko mesto dne 27. julija 1904.

Delo v ondotnih rudnikih je bilo nekaj strašnega. Po poročilu takrat izhajajočega časopisa »Johannes buro Star« je bilo možno delati kulijem le pod tem pogojem, da so jih neprestano oblivali z mrzlo vodo. Mnogo Kitajcev je skušalo pobegniti, toda beg se nikomur ni posrečil, ker je bilo povsod dobro zastraženo. Kozar so prijeli, je bridko obžaloval poskus bega. Sčasoma je svet zvedel o vseh teh strahotah in angleška vlada je slednjič, ko se je zadeva razrastla v velik škandal, odredila, naj se kitajski kuliji vrnejo v domovino.

Tako pisatelj Gabe, ki operira v svojem članku tudi z dokazi svojih senzacionalnih odkritij.

300 milijonov kilogramov kave uničenih. Eden največjih braziljskih izvoznikov kave, Hugo Hornstein, je izjavil, da so v Braziliji uničili do sedaj vsega skupaj 300 milj. kilogramov kave, da bi vzdržali cene na sedanji višini.

Beseda izdaja tvojo bolezen

Z Dunaja poročajo o novem lepem izumu angleškega profesorja dr. Edvarda Scripture, vodje fonetičnega instituta na dunajski univerzi. Gre za nov način diagnoze živčnih bolezni, ki obstoji v tem, da se prenese govorjenje bolnika potom mikrofona na film, kjer se stvori slika, na podlagi katere zdravnik lahko povsem zanesljivo ugotovi bolezen. Če je že enkrat pravilno ugotovljena vrsta bolezni, potem se jo lahko brez skrbi zdravi po dosedanjih metodah. V bodočnosti bo treba zdravniku prinesti le filmsko sliko bolnikovega govora, iz česar bo zdravnik s popolno točnostjo ugotovil bolezen.

Profesor dr. Scripture pravi, da je delal na tem izumu 20 let, in sicer najprej v neki londonski bolnišnici za živčne bolezni. Dosedanja metoda je obstojala v tem, da je bolnik skozi nekakšen lijak govoril v mikrofon, ki je bil v zvezi z gramofonsko ploščo. Bolezen so potem ugotovili na podlagi različnih valovnih dolžin posameznih vokalov. Uporaba govorečega filma v ta namen pa je povsem nova in so jo nedavno preizkusili na Dunaju. V ta namen so skonstruirali poseben aparat, ki sestoji iz mikrofona, zvezanega s posebnim, v laboratorijske svrhe napravljenim filmskim aparatom. Gibanje v močnem magnetičnem polju nahajajoče se kovinske žice, katero povzroča iz mikrofona prihajajoči električni tok, nariše na filmskem traku valove govorjenja. Na ta način predstavi film človeškemu očesu nekaj, kar more sicer prav slabotno zaznati uho.

Imamo opraviti torej s postopkom, ki prenaša akustiko na optično polje. Dr. Scripture trdi, da se da iz omenjenih slik na filmu prav točno ugotoviti vrsta bolezni živčnega bolnika, ker povzroča vsaka vrsta bolezni povsem svojske optične posnetke človeškega glasu. Dr. Scripture pravi, da bo sedaj mogoče ugotoviti živčno bolezen povsem nezavisno od bolnika. Ta bo, ne da bi vedel, govoril v skrit mikrofon, iz katerega se bo glas potom telefona prenesel na filmsko postajo. Izum je vzbudil v medicinskih krogih veliko zanimanje in si od njega mnogo obetajo.

Čudovit pes. V nekem berlinskem predmestju se je ustavil potujoči cirkus, katerega glavna atrakcija je bil pes Harry, ki zna igrati klavir. Ta čudoviti pes je igral na klavir najmodernejše popevke. Te dni pa se je med predstavo pripetila nesreča. Med tem, ko je pes igral na klavir, je nenadoma od nekod planila na oder miš. Pes je seveda takoj skočil za njo in izginil za kulisami. To bi prav za prav ne bilo še nič hudega, toda klavir je kljub temu, da ni nihče razbijal po njem, igral še dalje najmodernejšo popevko. Atrakcije je bilo seveda konec.

Ne sme se soditi o zaslužnosti moža po vrlinah, ampak po tem, kako jih je uporabil.

Več posnemalnikov

ki posnemajo 300—400 lit. na uro, z ročnim pogonom, malo rabljene, poceni proda Mlekarna Bernhard, Maribor, Aleksandrova cesta 51. (l)

Stanovanje

obstoječe iz štirih sob, predsobe, kuhinje, kopalnice, jedilne shrambe, sobe za služkinjo in ostalih pritiklin se odda s 1. avgustom v palači Vzajemne posojilnice v Ljubljani, na Miklošičevi cesti 7. Pojasnila daje tajništvo posojilnice med 9. in 13. uro. (č)

Mlinarji!

Rž. proso, ajdo in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24. Veletrgovina žita in moke.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. - Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašalo nad 180 milijonov dinarjev

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir. tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLIŠEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, materijal brezhiben, cene so umerjene, dobava točna

Telefon 2992

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franko.

Tribuna' F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Špecerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva 10)

TELEFON ŠTEV.: 2057, 2470, 2979

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe. b) vsa premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.

2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.

3. Sprejema v življenskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Ivan Vouk:

Slovo

Z mirnim korakom in ravnodušnim obrazom sem stopil iz kolodvorske veže pod stekleno streho, kjer so bili uvrščeni vlaki za odhod. Notranje občutke, ki so mi parali srce, sem prikrival z masko brezbrižnosti, da mi ne bi kak prežeč lovec ljudi bral na obrazu, da sem se namenil iz dežele strahovlade čez mejo. Nihče mojih me ni spremil na postajo in v skrbeh sem bil, če se mi beg posreči.

Bilo je četrt ure pred odhodom mojega brzovlaka, ko sem stopil v voz. Sedel sem k oknu in z mehaničnim pogledom opazoval vrvenje na peronu in prihajajoče potnike. Nehote mi je pogled šinil na nasprotne tračnice, kjer je čakal drug vlak. Njegova smer je bila vprav nasprotna smeri mojega vlaka.

Videl sem notranjost živinskega voza. Na klopeh, ki so bile zbite iz nezoblanih desk, je sedelo nekaj uklenjenih nesrečnežev, ki so bili na potu bogve kam v ječo. Ravnodušni in topi so bili njih obrazi, oči so jim zrle brezizrazno, kakor da so njih duše umrle ali pa odletele daleč, daleč v brezkončnost. Dva mrka, neprijazna karabinerja v službeni opremi sta stala pred vhodom v voz. Bržkone sta bila nevoljna, ker ju je čakala dolga pot v družbi zločincev.

Medtem se je vozu približal nov izprevod. Zopet uklenjen zločinec, na njegovi desni karabiner, na njegovi levici mlado dekle, ki je spremilo mladeniča na postajo. Mladima človekoma se je poznalo, da sta prebila hude dneve. V očeh nobene solze. Bržčas so docela usahnile v prestanem trpljenju. Vir solza je usahnil, toda kakor zariše curljajoča voda v tisočletjih na granitnem kamnu globoke brazde in ostre črte, tako je usahli vir solza zarisal tudi na njih okamenelih obličjih brezmejno vdanost, srd in kljubovalnost.

Spoznal sem zločinca. Slovenski študent, ki je ljubil svoj rod. Morda je čital prepovedane knjige, morda je poučeval in bodril omagujoče tovariše, morda so našli pri njem nežno zastavico.

Čudna trojica je prišla do vrat voza, v katerem so sedeli oni zločinci. Tedaj so se zgenili. Trenuten smehljaj jih je izdal, da se poznajo. Morda jim je bilo laže, ker so dobili še enega sopotnika. Za trenutek so oživeli njih ravnodušni obrazi, za hip so se užgale ugasle oči in bral sem jim v dušo. Čista je bila njih vest, nobena krivda ni obteževala njih duše. Nato so obrazi vnovič otopeli, oči so ugasnile prav tako nenadoma, kakor so se užgale.

Karabiner je nekaj dejal uklenjenemu studentu, student je zmignil z rameni, dekle se je zdrznilo. Nato je seglo v fantov žep, vzela iz omota cigareto, mu jo dejala v usta in prižgala. Karabiner jo je nevoljno pogledal, pa ni nič rekel in se obrnil od njiju.

»Boris, ali niso vse to zgolj hude sanje? Jutri se bom zbudila, pa bo vse izginilo. Kako nenadoma je vse to prišlo? Ah, zakaj smo tako nesrečni!«

Student je dvignil uklenjeni roki k ustom, prijel s prsti cigareto in odgovoril mirno:

»Ne kaži obupanega obraza in žalosti pred sovražnikom. Pet let konfinacije ni smrt. Saj sem ti povedal. Lahko bi ubežal, pa nisem hotel. Naj se zgodi, kakor se mora zgoditi.«

Karabiner se je obrnil k njima, ju mrko pogledal, a ni nič rekel. Bržkone je pomislil: »Naj govorita še te minute, morda ne bosta nikoli več.« Ko pa se mu je pogled ustavil na dekletu, so se mu trde poteze na obličju nekoliko otajale. Morda se je spomnil ljubice ali sestre, bivajoče nekje doli na jugu. In v njegovi glavi, ki ni mogla ne smela samostojno misliti, se je za hip zabliskalo: »Morda so to ljudje, kakor smo mi, morda vendar niso brez duše in srca.« In nenadoma se je začudil, ko ni mogel ne na dekletovem ne na mladeničevem obrazu najti znakov manj vrednega plemena, kateremu ne gre ime: človek. Pomislil je, da tudi tole dekle nekaj čuti, če je spremilo zločinca do semkaj. Nič je ni sram radovednih pogledov potnikov, hitečih mimo njiju. Morda je tudi ta »giovinôtto« (mladenič) človek, kdo ve? Toda ta dvom je trajal komaj nekaj trenutkov, nato so mu poteze na obrazu vnovič okamenele. In tedaj sem tudi jaz strahoma spoznal, da to ni človek, ampak brezčuten stroj, avtomat. V tem spoznanju je tudi moje srce oledenelo. In če bi se tisti hip srečala na nekem izmed številnih planetov vsemirja in bi bila midva edina človeka na njem, šla bi mimo drug drugega molče in se izgubila vsak v svojo smer.

In tudi mimo hiteči potniki so se mi zdeli brezčutne lutke, zakaj z nebrižnim, ravnodušnim pogledom so hodili mimo one trojice. Tu pa tam je kdo med njimi ošinil dekle s prezirnim nasmehom. In to je bil edini človeški izraz na njihovih ledenih obrazih.

Železje na fantovih rokah je zarožljalo, roke so nesle vnovič cigareto k ustom.

»Pet let, Boris, bogve, če se bova še kedaj videla?«

»Zakaj ne, poguma je treba!«

»Prošnjo vloži, morda te oproste, ali pa ti skrajšajo rok.

Student je mrko molčal.

Tedaj se je zganil moj voz in brzec se je začel pomikati dalje. Gledal sem skozi okno in še dolgo so mi lebdeli pred očmi dekle, student in karabiner.

Stisnilo me je za srce. Zakaj nisi tudi ti tak? Ti bežiš pred trpljenjem, namenjen si v svobodo, oni pa...

Tri leta so minila od tedaj. Večkrat se spomnim kjlubovalnega studenta in mladega dekleta, ki je stalo tisto jutro na peronu.

Izdaja konsorcij »Ponedeljskega Slovenca«. Zastopnik Miha Krek. Urejuje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanska tiskarna. Zastopnik: K. Čeč.